

POWSTANIE I PROGRAM RZĄDU POLSKIEGO NA EMIGRACJI

17.09.1939 r. rząd polski przekroczył granicę Rumunii, gdzie został internowany. Ewakuacja rządu była spowodowana bezpośrednim zagrożeniem rządu ze strony armii radzieckiej (agresja 17.09.) oraz względami politycznymi (możliwość legalnej działalności rządu na emigracji). Na mocy konstytucji kwietniowej prezydent RP miał prawo wyznaczyć swego następcę na czas wojny. Z tego prawa skorzystał Ignacy Mościcki.

1. Powstanie polskich organów władzy na emigracji

a) wybór prezydenta — wrzesień 1939 r. Brano pod uwagę następujących kandydatów:

- Bolesław Wieniawa Długoszowski — ambasador II RP w Rzymie, polityk sanacyjny, był kandydatem Ignacego Mościckiego
- gen. Kazimierz Sosnkowski — polityk sanacyjny, współpracownik marszałka Józefa Piłsudskiego.
- gen. Władysław Sikorski — współpracownik Frontu Morges (opozycja antysanacyjna). Za tą kandydaturą opowiadała się Francja.
- Aleksander Zaleski – były minister spraw zagranicznych (polityk sanacyjny),
- Władysław Raczekiewicz — prezes Światowego Związku Polaków Za granicą — umiarkowany polityk sanacyjny.

Prezydentem został Władysław Raczekiewicz — był to wynik kompromisu między kandydatem I. Mościckiego (Wieniawą-Długoszowskim), a W. Sikorskim popieranym przez Francję i W. Brytanię.

b) utworzenie rządu koalicyjnego — 30.09.1939 r. skład:

- Władysław Sikorski premierem, ministrem spraw wojskowych, Naczelnym Wodzem i Generalnym Inspektorem Sił Zbrojnych (dwie ostatnie funkcje od 7.11.1939). Pierwotnie Naczelnym Wodzem i Generalnym Inspektorem Sił Zbrojnych miał zostać gen. Kazimierz Sosnkowski; funkcje te objął gen. Sikorski, gdyż Sosnkowski miał trudności z przedostaniem się do Francji. Po przybyciu na Zachód gen. K. Sosnkowski otrzymał Ministerstwo do Spraw Kraju.
- Stanisław Stroński — minister informacji (polityk Stronnictwa Pracy)
- Adam Ładość — minister bez teki (Stronnictwo Ludowe),
- Marian Seyda – minister sprawiedliwości (Stronnictwo Narodowe),
- Jan Stańczyk — minister opieki społecznej (Polska Partia Socjalistyczna).
- Aleksander Zaleski minister spraw zagranicznych (polityk sanacyjny),
- Adam Koc — minister skarbu (polityk sanacyjny).

Był to rząd szerokiej podstawy politycznej. Składał się tak z polityków sanacyjnych jak i czterech partii opozycyjnych wobec sanacji: Polskiej Partii Socjalistycznej (PPS), Stronnictwa Ludowego (SL), Stronnictwa Narodowego (SN) oraz Stronnictwa Pracy (SP).

c) Rada Narodowa

- Rada składała się z 22 członków mianowanych przez prezydenta na wniosek premiera; miała być namiastką parlamentu, którego nie można było reaktywować na emigracji. Była więc reprezentacją wszystkich ugrupowań politycznych emigracji (PPS, SL, SP, SN, politycy sanacyjni).
- Przewodniczącym Rady Narodowej został **Ignacy Jan Paderewski**.
- **Kompetencje Rady:** zastępowała sejm i senat, miała charakter opiniodawczy dla rządu i prezydenta, posiadała prawo interpelacji rządu (zadawania pytań ministrom).

2. Program rządu — 18.12.1939 r.

- Uznanie III Rzeszy za głównego wroga Polski.
- potwierdzono stan wojny z ZSRR na skutek agresji 17.09.1939 r. (choć oficjalnie wojna nie została wypowiedziana),
- uznanie nienaruszalności polskiej granicy wschodniej.
- Prusy Wschodnie, Śląsk Opolski i Gdańsk winny zostać włączone do państwa polskiego.
- głównym zadaniem rządu będzie walka z okupantem u boku Francji i Anglii, która doprowadzić ma do wyzwolenia kraju.
- celem rządu ma być stworzenie armii polskiej na Zachodzie i jej wspólna walka z aliantami
- przejęcie kontroli nad podziemiem w kraju i koordynacja działań